

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. LX. Mediolanen. bonorum. Confraternitates, vel adunantiæ laicorum sub aliquo pio instituto, an gaudeant exemptione fori laicalis, quando & quomodo. Clericus, seu aliàs exemptus à foro laicali, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

universalis canonizationem ita præsupponendam, dummodo coram iudice competenti, & cum legitimis contradictoribus, quorum primaria causa defensionis esset, id sequutum sit, bona fide, & absque fraude vel collusione juxta doctrinam Bart. in ead. l. finali Cod. de edict. Div. ADR. numer. 13. Peregr. de fideicommiss. art. 53. in principio cum aliis in dicto disc. 87. & habetur in Bononien. fideicommiss. de Pancaldis 4. Feb. 1654. coram Bevilacqua, ubi quod canonizatio fideicommissi cum hæredibus gravatis tanquam legitimis contradictoribus, & in causa status, facit jus, & præsupponenda est cum tertiis possessoribus singulorum bonorum ad idem fideicommissum spectantium, quos proinde tanquam habentes interesse consecutum, non autem jus principale & cœquale, talis canonizatio afficit.

Concordata Mediolani nihil ad rem facere videbantur, cum solum percutiant causas, in quibus clerici actores agerent contra laicos, quos ex particulari consuetudine ad suum forum trahere velint, ut clarè probat eorumdem concordatorum rubrica seu inscriptio ibi, *Concordia inter forum super controversia exorta occasione consuetudinis trahendi laicos ad forum Ecclesiasticum*, Atque in nigro à Capitulo primo usque ad octavum semper agitatur de eodem, de clericis scilicet actoribus contra laicos, qui in utroque foro conveniri possunt, ut ille semel electus variari non possit, Nullatenus autem de casu converso, ut clericus per laicum in foro sæculari conveniri valeat.

Pariter ad rem facere non videbatur exemplum Signaturæ cum Pirovanis ut supra, Tum quia supponebatur in illis bonis concurrere qualitatem feudalem, unde ratione feudi forus laicalis Domini reputatur etiam competens cum clerico ex claris iuribus, in cap. 6. & 7. de foro competenti; Tum etiam quia supponebatur agi de bonis de tempore moti defecti iudicii in Senatu possessis per laicum reum conventum, & quæ litigiosi vitio jam affecta, à dicto laico reo convento & possessore transferant in dictos Pirovanos clericos, unde propterea non improbabiler, juxta magis æquam & rationabilem opinionem, causa remissa fuit ad eundem iudicem, coram quo cœpta erat, ab eo terminanda, dummodo tamen iudicati executio, non ipsius, sed Ecclesiastici iudicis auctoritate fieret, Non quidem ex novo iudicio rescissorio, ut aliquotum est sententia, sed solum cum ea summaria cognitione, quæ exequutori juris conceditur, ex iis quæ habentur apud Sperell. de eis. 7.

Hæc autem circumstantia in hac facti specie non concurrebat, dum iste Conventus prætendebat non habere causam ab hæredibus gravatis, imò negabat pertinentiam bonorum ad fideicommittentem, und propterea ejus jus non erat accessorium & consequitivum, ut est illorum particularium possessorum, quos constat à gravato causam habere, atque ex his in forma discursiva ad effectum indagandi veritatem concludendam fundatas esse difficultates habitas in congressu.

MEDIOLANEN.

BONORUM.

PRO

CONFRATERNITATE. SEU SCHOLA

S. MARIÆ

AD S. SATIRUM.

CUM

COLLEGIO BARNABITARUM

Casus decisis per Rotam pro Confraternitate.

Confraternitates vel adunantia laicorum sub aliquo pio instituto, An gaudeant exemptione fori laicalis, quando, & quomodo.

Clericus, seu aliàs exemptus à foro laicali, an ad illum evocari possit tanquam actor voluntarius, & cum clausula, *quatenus putaverit sua interesse, &c.* Et quatenus evocetur, An tanquam auctor laudatus, seu necessarius defensor, aut aliàs mediatum habens in interesse, declinare valeat talem forum, ut causam traheret ad suum Ecclesiasticum.

SUMMARIUM.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De exclusione Religiosorum à fideicommissaria successione ex voluntate testatoris remissive.
- 3 An pia Confraternitates laicorum dicantur Ecclesiastica tam quoad exemptionem à foro laicali, quam circa alienationem bonorum.
- 4 Cui potius imputanda sit neglecta fori declinatoria.
- 5 An clericus auctor laudatus & necessarius defensor declinet forum.
- 6 Quid in materia Egadiana an cesset ratione qualitas auctoris laudati Ecclesiastici.
- 7 Ubi constat de iustitia evictionis, non attenditur omissio denunciationis facienda venditori.
- 8 An denunciatio facta coram iudice incompetenti sufficiat.
- 9 An clericus citari possit per Iudicem laicum tanquam defensor voluntarius, si sua putaverit interesse.
- 10 In concursu creditorum vel alio iudicio universalis spectatur persona debitoris laici, unde possunt evocari Ecclesiastici tanquam auctores voluntarii.

DISC. LX.

B evictionem à dicta Congregat. seu Schola passam aliquorum bonorum jure fideicommissi vindicatorum, egrit illa in iudicio Salviani contra dictum Collegium Barnabitarum, tanquam auctorem, & de evictione obligatum, & introducta per appellationem causa in Rota coram *Bichio*, duæ prodierunt resolutiones ad favorem actricis sub diebus 26. Junii 1647. & 18. Maii 1648. ad quarum normam expedita sententia, & commissa per appellationem causa in eadem Rota coram *Corrado* prævia decisione 21. Maii 1649. emanavit sententia confirmatoria, idemque sequutum in tertia instantia coram *Albergato*, cum unica etiam decisione 21. Junii 1652. quæ decisiones nempe prima, tertia, & quarta sunt 163. & 313. par. 10. & 278. par. 11. rec.

In hujusmodi disputationibus punctus fuit, an evictio ad quam agebatur, justè, vel potius ex injuria sequuta esset, prætendente Collegio reo convento, illam injustè sequutam esse ob adhuc non purificatum fideicommissum ad favorem evincentium, ut potè reo inferiorum de genere vocato, ob superexistentiam proximorum, quamvis Religiosorum de Religione capaci communi, Deducendo etiam nullitatem processus & actorum, ex culpa ejusdem Confraternitatis non declinantis forum laicalem, à quo scribentes in contrarium dicebant eam esse exemptam; Ac etiam quod malè facta esset ipsi Collegio litis denunciatio omninò necessaria, ut ad evictionem agi possent, ut potè facta coram eodem iudice laico, coram quo ipsum Collegium indubitate Ecclesiasticum, & constitutum ex sacerdotibus & clericis regularibus professis, citari non poterat ratione omnimodæ incompetentiæ & incapacitatis dicti iudicis seu fori laicalis; Et sic tres fuerunt inspectiones seu puncti. Unus in meritis negotii principalis, & circa evictionis iustitiam pendentem ab existentia & pertinentia fideicommissi; Alter circa competentiam fori dictæ Confrater nitas, an scilicet conveniri & condemnari poterit in foro laicali; Et tertius circa denunciationem factam in eodem foro laicali dicto Collegio auctori laudato seu necessario defensori.

Super primo, cum ad causæ defensionem evocatus essem in secunda instantia circa initia professionis in locum unius ex Advocatis defecti, qui jam in imminente disputatione coram *Corrado* scripserat super dicto puncto firmato etiam in duabus præcedentibus instantiæ decisionibus coram *Bichio*, modicæ ac penè nullæ fuerunt meæ partes, undè propterea de eo non agitur in sua materia sub titulo de fideicommissis, sunt autem decisiones notabiles super puncto exclusionis Religiosorum, quamvis de Religione capaci, nedum ob expressam, sed etiam ob conjecturatam voluntatem testatoris, de quo non semel actum habetur in dicto titulo de fideicommissis, præsertim in *Romana fideicommissi de Cupis*, & in *Bonon. fideicommissi de Bonifolis pro Monasterio S. Michaelis*, atque reflectendo etiam ad veritatem, justæ & probabiles viæ sunt, ex fundamentis in dictis decisionibus contentis.

Quatenus verò pertinet ad secundum punctum circa defectum jurisdictionis seu incompetentiæ fori laicalis cum dicta Confraternitate; Cum sensu etiam veritatis, dicebam indebitam esse oppositionem, cum non constaret hujusmodi Confraternitatem habere

requisita necessaria ad eam faciendam verè Ecclesiasticam, tam ad effectum fori, quam etiam ut ejus bona dicerentur Ecclesiastica, & cadentia sub dispositione *Extravag. ambitiosa de reb. Eccles. non alienan.* quod scilicet Ordinarii vel alterius Ecclesiastici Superioris auctoritate formiter erecta esset, cum Ecclesia, seu Oratorio, campana, & aliis loci Ecclesiastici requisitis, quæ in præsentibus cessabant; Nil obstant quod multa exercerentur opera pietatis, quodque ad limites Sac. Conc. Trid. ab Ordinario visitaretur, atque reviderentur rationes, quoniam recepta distinctio est, de qua non semel *hoc tit.* ac etiam sub altero *de alienat. & contract.* ad materiam dictæ *extravag. ambitiosa*, quod aliud est esse locum Ecclesiasticum, aliud verò esse pium, undè posita prima qualitate, in esse dicitur secunda, non autem e contra, quia stant benè simul, locum esse pium, & tanquam talem subiacere Visitationi Ordinarii, vel alterius Superioris Ecclesiastici, tam circa institutum, & opera, quam circa administrationem bonorum, ac redditionem rationum, Et tamen remanere aduantiæ laicorum, quoad bona temporalia subjectam foro laicali, ac etià non subjectam prohibitioni alienationis bonorum Ecclesiasticorum, ex iis, quæ habentur collecta per *Carol. de Grass. de effectibus Clericatus eff. primo num. 122. & sequen. Barbos. de Episcopo alleg. 75.* cum aliis, quæ juxta stylum habentur fuso calamo deducta in tertia decisione coram *Corrado dec. 313. par. 10.* ac etiam eadem die 21. Maii 1649. firmatum fuit in *Calaritana juris visitandi coram eodem*, & deinde in *Melezzana bonorum 10. Februarii 1651. & 10. Maii 1652. coram Melsio*, quarum secunda est *dec. 148. par. 11. rec.* & in aliis; quoniam est distinctio recepta.

Et nihilominus, ubi etiam in hac facti specie contrarium probabilis prætendi potuisset, quod scilicet iste dicendus esset locus Ecclesiasticus privativè subjectus foro Ecclesiastico, atque exemptus à laicali, Adhuc tamen dicebam, neglectam fori declinatoriam, potius ipsi Collegio imputandam esse, dum lis ei denunciata fuerat, ejusque certam scientiam habuisse etiam antè denunciationem, ex pluribus facti circumstantiis constabat, Ex ea clara & convincenti ratione, quod cum hujusmodi materia satis controversa esset inter Ecclesiasticos & laicos, atque apud istos sit nimium delicata, idcirco prorsus irrationabile videbatur imputare istius Confraternitatis Rectoribus & administratoribus omnibus laicis, (stante præsertim retroacta observantia) cur non tentaverint adeò periculosum & sibi in persona ac bonis præjudiciale punctum, quem magis turè tentare poterant ipsi Clerici Regulares & indubitate Ecclesiastici, Magistratum sæcularium indignationem non timentes.

Cumque inter scribentes pro dicto Collegio adessent *Moneta & Bossius*, docti & celebres morales, ut eorum opera docent, hujus Religionis Professores, qui cum copiosissimis allegationibus deducebant opiniones Ecclesiasticæ jurisdictionis favorabiles, quas morales præsertim tueri ac ampliare profitentur, Dicebam ejusdem Collegii, ipsorumque Religiosorum culpam ita augeri, quoniam juxta opinionem, quam ipsi alique Ecclesiastici profitentur ex collectis per *Bellest. disquis. clerical. par. prima de favore Clericorum reali §. 3. num. 19. Carol. de Grass. dicto effectibus primo num. 261. & sequen.* clericus auctor laudatus seu necessarius defensor declinat forum laicalem, & trahit causam ad forum suum, ideoque ipsis magis imputandum erat, cur id non egerint.

Quamvis reverè hæc opinio sit minùs vera, minus.

nusque recepta, quoniam attenditur interesse immediatum non autem mediatum, atque actori sufficit causam agere cum possessore bonorum, ad quæ dirigitur actio ad communiter notata per scribentes in l. venditor ff. de iudiciis Covarr. practicarum quest. cap. 8. sub num. 3. Margul. de evict. quest. 6. num. 1. Capic. Latr. consul. 65. num. 20. Carleval. de iudic. par. 1. dist. 2. num. 665. apud quos cæteri, & hanc tanquam veriorum tenuit Rota in Perusina Salviani 15. Maii 1654. coram Peuting. & inconcussè servat praxis ferè omnium Tribunalium Europæ. præsertim extrâ temporalem ditionem Ecclesiæ, in qua, ut sæpius in aliis dictum est, cum unus & idem sit utriusque fori Princeps & caput, non adeò mordicus super huiusmodi distinctionibus insistitur; Licet quoad punctum Egidianæ, cuius occasione de hoc articulo agitur per Rotam in dicta Perusina coram Peutingero, haberem difficultatem ex iis, quæ habentur infra in Albanen. seu Pedemont. hoc eod. tit. dist. 63. ubi de eodem articulo clerici auctoris laudati.

Demùm quoad tertiam inspectionem, seu punctum denunciationis, quam dictum Collegium prætendebat sibi illegitimè factam esse coram iudice sæculari omninò incompetenti, inanis labor videbatur super ea immorari ex recepta conclusione, de qua in huius causæ decisionibus, & in sua materia sub tit. de emptione & venditione, quod scilicet constitit de iustitia evictionis, ex æquitate illa præstanda est, quamvis neglecta esset illa denunciationis formalitas, quæ de stricta juris censura requiritur, cum aliàs esset species pœnæ, quæ hodie ex Canonica æquitate in utroque foro recepta non exigitur ultrâ interesse, quod proinde spectatur dicendo auctori opponenti de non denunciatione, quod deducat quid deductores fuisset, si ei formalis denunciatio facta esset, nam aliàs imputanda non est omisso illarum diligentiarum, quas constat non fuisse profuturas juxta vulgaria & recepta axiomata.

Multò magis, dum in isto necessario defensore concurrebat certa litis ac imminentis evictionis scientia, ex pluribus circumstantiis, & ex ipsamet denunciatione facta per ipsum iudicem, coram quo causa pendebat, Quamvis dicta citatio tanquam facta per incompetentem non esset arctativa, ad effectum, ut non subditus citatus contumax reputari potuerit, seu directè condemnari; Nihilominus saltè tanquam actus extrajudicialis, per tale organum factus ab ipsa parte, indubitatè sufficere videbatur loco protestationis, & pro scientia inducenda.

Quoties enim citatio non est arctativa seu coactiva, sed solum monitiva, seu denunciativa, quatenus sua præaverit interesse, Tunc ubi præsertim nihil directè contrâ ipsum clericum gestum est, neque in sententia nominatur, nullum adesse dicitur Ecclesiasticæ jurisdictionis præjudicium seu violatio, dum est urbana denunciatio, quæ omitti etiam poterat, & per quam, ut denunciatio favorem & rem gratam iudex faciat, eum monet de iis, quæ coram ipso geruntur, & ex quibus, deinde sibi præjudicium resultare potest, & sic invitatur tanquam actor & voluntarius defensor juxta theoreticam Bart. in l. jurisperito §. finali ff. de excusat. tutor Felin. in cap. cum inter sub numer. 10. de sentent. & re judicata. Gabr. conf. 56. m. 16. & sequent. lib. 1. dec. 451. m. 7. par. 2. rec. cum concord. præsertim in dec. 21. Maii 1649. coram Corrado 313. p. 10. &c. dum in ea instantia super hoc puncto actoris fuit disputatio, & habetur etiam plenè deductum apud Salgad. post huiusmodi disputationem editum in labyrinth. creditorum par. prima cap. 6. occasione convocandi etiam clericos & Ecclesiasticos ad concursum, qui per de-

bitorem laicum coram suo proprio iudice efformatur, si vè etiam eo invito per alios creditores, dum in proposito spectatur persona ipsius debitoris, qui in effectu, si vè provocet, si vè provocetur est reus, creditores autem quamvis provocati sunt semper quoad substantiam actores juxta ea, quæ in simili habemus de provocatis ex remedio l. diffamari, & l. si contendat, &c. ut habetur disc. præced.

T R A N E N.

P R O

FRANCISCO GALIBERTO

C U M

T H O M A L O P E Z

E T

C O N S O R T I B U S.

Casus disputatus in Signatura Iustitiæ & resolutus pro Galiberto.

Aggesta per Iudicem laicum contrâ clericum non opponentem de clericatu, & tanquam contrâ laicum sustineantur, vel potius infirmenda sint; Et quatenus veniant infirmanda, num clericus teneatur colligantia reficere expensas in tali iudicio factas.

Executio infra tempus ad appellandum, vel post interpositam appellationem in vim Egidianæ contrâ clericum reputatum laicum non opponentem de clericatu, an remaneat valida, vel potius dicatur attentata.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 Executio facta in vim Egidianæ contrâ non opponentem de clericatu sustinetur.
- 3 Clericus bona fide reputatus laicus & non opponens de clericatu tenetur ad expensas iudicii.
- 4 De conclusione, de qua num. 2.
- 5 Et de altera, de qua numer. 3. qua declaratur.
- 6 Alia declaratio ejusdem conclusionis.
- 7 Imputandum est actori, cur qualitatem rei non inquisierit, an esset Ecclesiasticus vel laicus.
- 8 Quæ expensæ per clericum refici debent.

D I S C. LXI.

Contrâ Franciscum absentem Lucia creditrix, in vim litterarum executorialium in contumaciam obtemperarum à Regia Audientia Tranen. curavit exequi & subbaltari quædam bona deliberata Thomæ & aliis oblatoribus, Cumque Franciscus habita de his noticia, in eorundem bonorum possessione se rever-